

Aan de leden van de commissie voor Justitie en Veiligheid in de
Tweede Kamer

Bijlage: notitie VluchtelingenWerk t.b.v. het commissiedebat
vreemdelingen- en asielbeleid 9 maart 2022

Datum 8 maart 2022
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland t.b.v. het commissiedebat
vreemdelingen- en asielbeleid woensdag 9 maart 2022
Ons kenmerk O.2.2.22-024.MK

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Geachte woordvoerders,

Het aanstaande [commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid](#) van 9 maart 2022 vindt plaats tegen de context van oorlog in Europa. Het ongeloof en de onmacht na de Russische inval in Oekraïne is groot. De beelden en verhalen zijn hartverscheurend. In slechts een week tijd zijn een miljoen Oekraïners hun land ontvlucht, weg van het geweld, weg van hun thuis. Ontheemd. De Nederlandse samenleving reageert eensgezind en onderstreept hiermee dat mensen die vluchten voor oorlog, geweld en vervolging recht hebben op bescherming – waar ze ook vandaan komen.

De huidige situatie laat andermaal het belang zien van een goed werkend en structureel gefinancierd asiel en opvang stelsel. Een stelsel dat voldoende capaciteit heeft, inclusief een IND dat snel en zorgvuldig kan beslissen op asielaanvragen en een COA dat buffercapaciteit heeft in de opvang. Gezien die urgentie wijzen wij graag op onderstaande punten. In bijgevoegde achtergrondnotitie werken wij de punten verder uit.

Opvang van vluchtelingen in Nederland

VluchtelingenWerk ziet de hartverwarmende snelheid waarmee opvang voor Oekraïners wordt aangeboden door gemeenten en particulieren. Tegelijkertijd bevinden duizenden asielzoekers en vluchtelingen zich al zes maanden in tijdelijke noodopvanglocaties die ongeschikt zijn voor langere bewoning. We benadrukken dat er naast tijdelijke locaties dan ook een grote urgentie is om de benodigde uitbreiding van 8000 reguliere asiel opvangplekken in de vorm van kleinschalige opvang mogelijk te maken. Met een stabiel opvangmodel met een lagere bezettingsgraad en buffercapaciteit kunnen fluctuaties makkelijker worden opgevangen.

Activering tijdelijke beschermingsrichtlijn in de Europese Unie

Gezien de uitzonderlijke situatie heeft de EU besloten de nooit gebruikte richtlijn tijdelijke bescherming in te zetten. Dit is een positieve stap en een krachtig signaal: Oekraïense vluchtelingen genieten hiermee in de hele Unie tijdelijke bescherming en krijgen per direct een beschermde status. In die periode mogen gevluchte Oekraïners werken en onderwijs genieten. Er moet een 'fatsoenlijk onderkomen' worden verzorgd, de nodige hulp moet

worden gegeven inzake sociale bijstand, levensonderhoud en medische zorg. Er is ook voorzien in een recht op hereniging van familieleden die nog elders zijn. VluchtelingenWerk meent dat Oekraïners die in Nederland aankomen per direct geregistreerd moeten worden zodat zij gemakkelijk aanspraak kunnen maken op een tijdelijke verblijfsvergunning. Hierbij dienen alle rechten en het voorzieningenniveau conform de tijdelijke beschermingsrichtlijn geborgd te zijn. Daarnaast moeten Oekraïners geïnformeerd worden over de mogelijkheid om asiel aan te vragen.

Asiel

VluchtelingenWerk pleit voor rust in de asielketen door de focus te leggen op het tijdig en zorgvuldig uitvoeren van de bestaande asielprocedure. De expliciete aandacht van deze coalitie voor het op orde brengen van de uitvoering alsmede voor het borgen van de menselijke maat onderschrijven we dan ook van harte. Nog dit jaar moeten we terug naar procedures waarin binnen 3 maanden 90% van de asielzoekers weet of ze terug moeten keren naar het land van herkomst of dat ze zich definitief kunnen richten op integratie in onze samenleving. Hierbij is een zorgvuldige procedure met oog voor de menselijke maat net zo belangrijk als het voorkomen van de onnodig heftige schommelingen in de keten door voldoende structurele financiering van de IND.

Ongewenstverklaring

VluchtelingenWerk maakt zich zorgen om de brede reikwijdte van de passage uit het regeerakkoord waardoor de facto elke afgewezen asielzoeker die nog niet is vertrokken gecriminaliseerd wordt, mede gelet op de onduidelijke beschrijving ('met name' 'overlastgevers' terwijl overlastgeven geen juridisch strafbaar feit is). Het is onduidelijk hoe het kabinet de maatregel van de ongewenstverklaring wil uitbreiden naar niet-EU-burgers (derdelanders). Op derdelanders (afgewezen asielzoekers) is immers de Terugkeerrichtlijn exclusief van toepassing die rechten en plichten regelt met als doel harmonisering van terugkeer in de EU. In die richtlijn is het instrument van een zwaar inreisverbod opgenomen voor afgewezen asielzoekers die strafbare feiten plegen waarbij de openbare orde in het geding is. Dit inreisverbod is in tegenstelling tot de 'nationale' ongewenstverklaring geldig in de hele EU.

Overlast

VluchtelingenWerk pleit bij het tegen gaan van overlast van zogenaamde 'veiligelanders' voor: 1) het sluiten van terugkeerovereenkomsten met herkomstlanden zoals Marokko zodat mensen die geen recht hebben op bescherming daadwerkelijk uitgezet worden; 2) het stoppen met het leggen van Dublinclaims op 'veiligelanders' waardoor zij maar kort in de opvang verblijven en 3) het bieden van specialistische begeleiding aan deze moeilijke te bereiken doelgroep. De Inspectie JenV wijst erop dat in een aantal gevallen gecombineerde psychische- en verslavingsproblematiek de oorzaak zijn, waarvoor preventieve interventies en gespecialiseerde zorgaanpak noodzakelijk is die nu nog ontbreekt.

Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV)

VluchtelingenWerk is blij met de ambitie om de LVV's landelijk dekkend te maken. De LVV's hebben een positieve impact op de openbare orde en veiligheid in gemeenten.

Burgemeesters van alle politieke kleuren zijn blij met deze voorzieningen. Het is echter een gemiste kans om het doel van de LVV te nauw op terugkeer te formuleren, zoals het coalitieakkoord doet. De kracht van de LVV is dat men in vertrouwen met cliënten zijn of haar situatie en de opties voor een duurzame oplossing onderzoekt. De (exclusieve) focus op terugkeer belemmert niet alleen een effectieve begeleiding die gebaseerd is op vertrouwen, maar is ook onterecht. We zien dat afgewezen asielzoekers niet zelden alsnog een inwilliging krijgen na een beroep of opvolgend asielverzoek.

Afghanen in Nederland

Er moet snel nieuw beleid worden gepubliceerd voor Afghaanse vluchtelingen zodat het huidige besluitmoratorium kan worden opgeheven. VluchtelingenWerk is van mening dat alle Afghanen bescherming nodig hebben vanwege de slechte mensenrechtensituatie onder het Talibanregime.

Totdat er nieuw beleid is dienen alle risico- en/of kwetsbare groepen aangemerkt te worden als systematisch vervolgte groep. VluchtelingenWerk bepleit dat asielaanvragen van deze risicogroepen net als de tolken en andere geëvacueerde Afghanen snel worden behandeld. Ze kunnen dan na statusverlening herenigd worden met hun gezinsleden die zich nog in levensgevaarlijke situaties bevinden. Het is onnodig om te wachten op het nieuwe ambtsbericht Afghanistan en de daaropvolgende beleidsaanpassing.

Tot slot roept VluchtelingenWerk in navolging van de UNHCR op om snelle gezinshereniging voor de achtergebleven gezinsleden mogelijk te maken. Ook andere afhankelijke gezinsleden die tot het gezin behoren moeten voor hereniging in aanmerking komen zeker als zij direct gevaar lopen.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland